

Suomen Eläinlääkäriliiton puheenjohtajan katsaus Eläinlääkäripäivillä 1.12.2010

Arvoisat kutsuvieraat, hyvät kollegat, naiset ja herrat,

Kuluva vuosi on Eläinlääkäriliiton 118. ja nykyisen valtuuskunnan viimeinen toimintavuosi.

Työmarkkinatilanne

Vuosi alkoi työmarkkinaneuvotteluilla. Yleisen taloudellisen tilanteen takia korotusprosentit eivät olleet huikeita. Eläinlääkäreillä korotukset kohdennettiin pääasiassa hygieenikkojen ja valvontaeläinlääkäreiden palkkaukseen ja sinne saatiinkin kohtuulliset lisäykset. Neuvottelujen aikana käytiin keskustelua lääkäri- ja eläinlääkäripäivystysjärjestelmien yhtenäistämistä, mutta suureen muutokseen ei ryhdytty suin päin. Parhaillaan päivystysjärjestelmämuutoksen todellisia vaikutuksia selvitetään muutamalla esimerkkipaikkakunnalla. Tietoja on kerätty, mutta analyysi on vielä tekemättä. Aikaisintaan muutoksia tapahtuu vuoden 2012 alussa ja silloinkin vain jos lääkäreiden järjestelmä näyttää sopivan eläinlääkäreiden työnkuvaan.

Yliopistosektori teki ensimmäistä omaa työsopimustaan yliopistouudistuksen jälkeen. Neuvottelut eivät sujuneet mutkitta ja sektorilla annettiin myös lakkovaroitusta. Eläinlääkäreiden lakkovalmiutta ehdittiin testata aavistuksen verran, kun tiedotusta neuvottelutilanteesta ja lakon mahdollisuudesta levitettiin yliopistolla. Lopulta sopu kuitenkin syntyi ja lakko vältettiin.

Valvontaeläinlääkäreiden palkkausta pohdittiin jo edellisten Eläinlääkäripäivien aikaan. Eläinlääkintähuoltolaki astui voimaan ennen sopimuskierrosta ja vanhassa sopimuksessa asiaa ei oltu otettu huomioon. Palkkausta sovittiin huomattavan kiireisessä aikataulussa ja ratkaisu herättikin paljon kyselyjä ja epäselvyyttä vuoden alussa. Nyt yhteydenotot liittoon tältä osin ovat vähentyneet ja järjestelmä on mitä ilmeisimmin kutakuinkin toimiva koko maassa. Valvontaeläinlääkäreitä on myös palkattu kuntiin kiitettävä määrä. Alkuvuodesta kuultiin kommentteja, että koko valvonta pitää organisoida uudelleen, koska muutoksia ei ole tapahtunut ja homma ei toimi. Tuolloin oli kuitenkin aivan kohtuutonta olettaa, että kunnat olisivat perustaneet uusia virkoja parissa kuukaudessa. Eläinlääkäriliitto on kannustanut perustamaan valvontaeläinlääkärin virkoja ja myös valtakunnallinen ohjelma ohjaa tähän suuntaan. Olen optimistinen ja uskon, että näitä virkoja tulee vielä lisää.

Uusi eläinlääkintähuoltolaki voi hyvin olla voimassa vähintään niin kauan, että se on saatu kunnolla toimeenpantua ja sen vaikutuksia voidaan arvioida. Toisaalta lainvalmistelu on edennyt sen verran verkkaisesti, että kun aikanaan saadaan eläintautilaki ja eläinsuojelulaki uudistettua, voitaneen jo aloittaa kierros alusta.

Uudet tilat ja uusi ilme

Eläinlääkäriliitto muutti uusiin tiloihin Aleksis Kiven kadulle huhtikuussa. Aikaisemmat toimitilat Lääkäritalossa kävivät ahtaiksi liiton ja Fennovetin 11 työntekijälle ja siten uuden toimiston hankkiminen oli ajankohtaista. Uusissa tiloissa jokaisella on oma työhuone ja alakerrassa yhteiskäyttötila Selli, joka on sekä EKY:n että jäsenistön käytettävissä. Uusissa tiloissa onkin ollut kiitettävästi vilinää vuoden aikana: opiskelijat kävivät vappukokkeilla ja alumnit illanistujaisissa, tiloissa on pidetty viralliset avajaiset, valtuuskunnan syyskokous ja lisäksi useita muita jäsenistön ja opiskelijoiden tilaisuuksia. Vaikuttaa siis siltä, että tila toimii yhtenä eläinlääkäreitä kokoavana ja kollegiaalista henkeä ylläpitävänä tekijänä. Tällä tavalla liiton sijoitetusta varallisuudesta on myös konkreettista hyötyä jäsenistölle.

Uudet tilat ovat mielestäni toimivat ja tyylikkää, mutta asian voi käydä tarkistamassa myös paikan päällä. Kaikilla on mahdollisuus tulla tutustumaan Eläinlääkäriliiton uusiin tiloihin eläinlääkäripäivien päätteeksi, kun ovet ovat avoimet perjantaina luentojen päätyttyä. Jos siis tuntuu haikealta lähteä päiviltä kohti kotia, niin tunnelmaa voi vielä hetken jatkaa liiton tiloissa parin ratikkapysäkin päässä. Tervetuloa!

Uusien tilojen lisäksi myös liiton visuaalinen ilme on uudistettu. Uudistuksen suhteen hallitus antoi jo valmistelulle maltilliset suuntaviivat: Käärmeen ja vihreän värin sekä latinankielisen lyhenteen SVF voisi säilyttää. Toki saimme myös radikaalimpia ehdotuksia, mutta lopulta parhaana pidettiin entistä logoa säilyttävä, mutta modernisoiva tyyli. Graafisen uudistuksen yhteydessä yhtenäistettiin kaikki liiton materiaalit, joten pelkästä logo-uudistuksesta ei ollut kyse.

Viime Eläinlääkäripäivien jälkeen on liittoon liittynyt 118 uutta jäsentä ja liitosta on eronnut tai erotettu 23 jäsentä. Liiton tämänhetkinen jäsenmäärä on 2250. Suruviestejä on saapunut seuraavien kollegojen siirtymisestä ajan virran tuolle puolen: Pekka Heikinheimo, Jorma Jussila, Marika Kauko, Kalevi Kivikko, Carl-Heinz Klatt, Jyri Koponen, Jarl Lund, Auli Marttinen, Eija Pasanen, Elise Saario-Paunio, Einar Strandberg ja Tapio Tiura. Pyydän teitä nousemaan ja kunnioittamaan poisnukkuneiden muistoa hetken hiljaisuudella.

Riittääkö eläinlääkäreitä?

Eläinlääkäreiden riittävyys on aihe, jota tiedotusvälineet kysyvät kaikkein yleisimmin Eläinlääkäriliitolta. Myös eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta puuttui asiaan antaessaan mietintöä eläinlääkintähuoltolaista. Valiokunta edellytti pikaisesti selvittämään eläinlääkäreiden lisäkoulutustarpeen. Asiasta on valmistunut selvitysmiehen raportti, joka on ollut lausuntokierroksella. Eläinlääkäriliitto on samaa mieltä selvityksessä todetun kanssa, että eläinlääkäreiden määrä tulee lähivuosina korjaantumaan. Onhan kotimaassa opiskelijamääriä nostettu 55:stä 70:een ja lisäksi Virossa opiskelee yli sata suomalaista eläinlääketieteen opiskelijaa. Suomalaisten eläinlääkäreiden valmistumismäärä tulee siis lähes tuplaantumaan vuoteen 2014 mennessä. Eläinlääkäreiden määrällä ei kuitenkaan voida korvata työsuhteiden huonoa laatua. Eläinlääkintähuoltolaki antaa hyvät mahdollisuudet tehdä kuntatyöstäkin houkuttelevaa: yhteisvastaanotoilla eläinlääkäreiden on mahdollista tehdä työtä kollegoiden kanssa ja jakaa työtehtäviä mielekkäästi. Toivottavasti myös työn sitovuutta voidaan kohtuullistaa. Jos vielä keksisimme keinon täsmäetsiä eläinlääkäreille puolisoita paikkakunnilta, joissa on erityinen eläinlääkäritarve, rekrytointi kaikkialle Suomessa sujuisi jouhevasti.

Eläinlääkäreissä suuret ikäluokat eivät ole suuria, vaan eläinlääkäreiden määrä on kokoajan tasaisesti lisääntynyt. Sen sijaan erikoiseläinlääkäreitä on jäämässä eläkkeelle suurempia määriä kuin heitä valmistuu vuosittain. Erikoiseläinlääkärikoulutus vaatisikin lisäpanostuksia. Erikoistuneiden eläinlääkäreiden tarve on ilmeinen yhteiskunnan taholta: maatalouden muutokset, eläinlääkinnän kehitys, elintarviketeollisuuden vaatimukset ynnä muut edellyttävät erikoisosaamista. Kuuden vuoden peruskoulutus vaaditaan yleislaillistettujen ja virkaeläinlääkäriin pätevyudet omaavien eläinlääkäreiden koulutukseen. Valmistumisen jälkeen tarvitaan kuitenkin jatko- ja täydennyskoulutusta. Erikoistumiskoulutuksessa on parisataa eläinlääkäreitä, mutta heistä valmistuu vain kymmenkunta vuosittain. Koulutuksessa on siis paha pullonkaula, joka on välttämätöntä korjata.

Kaikkien ei kuitenkaan tarvitse erikoistua tai väitellä, mutta jokaisen eläinlääkäriin täytyy ylläpitää osaamistaan. Eläinlääkäriliitto onkin antanut täydennyskoulutussuosituksen. Liiton mielestä jokaisen eläinlääkäriin tulisi kouluttautua vähintään kymmenen päivän ajan vuodessa ja koulutuksen tulee tapahtua työajalla ja työnantajan kustannuksella. Omalta osaltaan Eläinlääkäriliitto huolehtii koulutustarjonnasta näin eläinlääkäripäivien muodossa sekä Fennovetin kurssitarjonnalla. Eläinlääkäreille tehdyn kyselyn mukaan, koulutusta onkin riittävästi tarjolla, mutta ei aina mahdollisuuksia osallistua koulutukseen. Kouluttautuminen ei kuitenkaan ole edes suosituksista riippuvaista, vaan ammatinharjoittamislaki velvoittaa eläinlääkäreitä ylläpitämään osaamistaan ja työnantajan luomaan tähän mahdollisuudet.

Valtuuskunnan kauden satoa

Nykyinen, väistyvä valtuuskunta asetti toimintansa aluksi, keväällä 2008, tavoitteet kolmivuotiselle kaudelleen. Tavoitteena oli lisätä liiton toiminnan aktiivisuutta ja avoimuutta, toimeenpanna eläinlääkintähuoltolaki jäsenistöä tyydyttävällä tavalla, huolehtia eläinlääkäreiden koulutusta ja ammattitaitoa vastaavasta palkkauksesta, parantaa työolosuhteita sekä ylläpitää ammattikunnan yhtenäisyyttä ja tuoda esiin eläinlääkärin ammatin monipuolisuutta julkisuudessa. Kolmen vuoden aikana kaikkien näiden asioiden edistämiseksi on toimittu ja osasta voidaan nähdä konkreettisia tuloksia.

Valtuuskunta on toiminut aktiivisesti ja keskustellen koko kolmen vuoden ajan. Ilahduttavasti tänä syksynä saatiin ennätysellinen joukko ehdokkaita valtuuskunnan vaaliin ja vuosien tauon jälkeen myös puheenjohtajasta äänestettiin. Uusi valtuuskunta edustaa nykyistä paremmin ammatin eri sektoreita. Yrittäjät saivat hurjan vaalituloksen ja tulivat siten ryminällä mukaan parin valtuuskuntakauden tauon jälkeen. Aliedustetuimmaksi ryhmäksi valtuuskunnassa jäi edelleen toisen palveluksessa toimivat yksityiset eläinlääkärit. Toivottavasti tämä ryhmä on seuraava iso aktivoituja ja saamme yksityisiä työntekijöitä mukaan valiokuntien toimintaan.

Valtakunnallisen sopimisen ohella liitto on antanut useita suosituksia hyödynnettäväksi paikallisella tasolla. Tämän Vuoden aikana eläinlääkäriliitto on uudistanut myös suosituksen kunnallisen vastaanoton varustelusta. Konkreettista tilannetta kunnissa on tarkoitus kartoittaa kunnaneläinlääkärikyselyllä, joka lähetetään aivan lähiaikoina. . Edellinen kysely on tehty vuonna 2007 ja tietoja työolosuhteista on syytä muiltakin osin päivittää. Odotamme jälleen suurta vastausprosenttia. Tietoja käytetään säännöllisesti eläinlääkäreiden edunvalvonnassa. Tieto on valtaa ja moni edellisen kyselyn tiedoista alkaa jo olla vanhentunutta.

Julkisuudessa eläinlääkärin ammatti on edelleen vahvasti pieneläinten hoitoon painottuva. Luonnollisesti lemmikit ovat ihmisille ja yhteiskunnalle tärkeitä ja pieneläinlääkintä varmasti edelleen kasvava ala. Ammattikuvan kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että eläinlääkäreiden monipuolinen osaaminen ja sijoittuminen työelämässä tulisivat paremmin ja todenmukaisemmin esiin. Osaltaan mielikuva pääkaupunkiseudun pieneläinklinikalla lemmikkejä hoitavasta eläinlääkäristä luo mielikuvaa naisellisesta ja kaupunkilaisesta hoiva-ammattista. Siitäkin huolimatta, että eläinlääketieteelliseen hakeutuu opiskelijoita tasaisesti ympäri suomea, eikä ole havaittavissa, että naiset erityisesti hakeutuisivat pieneläinklinikoille. Vaikka yhä kasvava joukko naisia työskentelee eläinlääkäreinä, törmää edelleen huomautuksiin siitä, että nainen ei isojen eläinten kanssa pärjäisi. Tämä on tietysti puppua, vaikka muuten toki toivottaisiin nykyistä suuremman joukon miehiä hakeutumaan eläinlääketieteen opintoihin. Ihan vaikka vain tasa-arvon vuoksi.

Aloittaessani puheenjohtajana sain useita toiveita, että Eläinlääkäriliiton tulisi olla näkyvä julkinen vaikuttaja ja keskustelija eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi. Julkista keskustelua on ainakin käyty. Eläinlääkäreiden rooli on kuitenkin ollut keskusteluissa vaihteleva. Eläinsuojelua tunnutaan aina tekevän joko liian lepsusti tai liian tiukkapipoisesti. Harvemmin tätä työtä on kiiteltu. Selvää kuitenkin on, että eläinlääkärin koulutus antaa parhaat mahdolliset valmiudet toimia eläinsuojeluvalvonnassa. Eläinlääkärillä on koulutuksen tuomaa osaamista eläinten käyttäytymisestä, tarpeista, terveydestä ja sairaudesta, lainsäädännön tuntemusta ja kokemusta eläinten pidosta. Toivottavaa olisi, että arvokasta ja toisinaan rankkaa eläinsuojeluvalvontaa tekevät kollegat saisivat työlleen niin muiden kollegoiden kuin valtakunnallisen viranomaisen tuen.

Eläinsuojelulain uudistuksen aloittamista on odoteltu jo tovi. Eläinlääkäriliiton valtuuskunta antoi viime vuoden syyskokouksessaan kannanoton, jossa vaadittiin lain pikaista uudistamista. Toistaiseksi työhön ei ole vielä ryhdytty. Eläinlääkäriliiton eläinsuojeluvaliokunta on kuitenkin valmistautunut lainsäädännön uudistukseen ja järjestänyt kaksi eläinten hyvinvointia käsittelevää kutsuseminaaria. Toisessa käsiteltiin tuotantoeläimiä ja toisessa lemmikkejä ja hevosia. Kummassakin seminaarissa alustuksia oli sekä hyvinvoinnin tutkimuksen, että valvonnan näkökulmasta. Näiden eri näkemysten ja keskustelun perusteella pystyttiin hyvin kartoittamaan lainsäädännön uudistustarpeita. Seminaarien antiin voi tutustua myös liiton kotisivulla.

Yhteenvetona valtuustokauden toiminnasta voi todeta, että maailma ei tullut kolmessa vuodessa valmiiksi. Joitakin asioita saatiin hoidettua, useita edistettiin ja paljon jäi vielä uusille luottamushenkilöille tehtävää. Toivotan onnea ja menestystä liiton uudelle puheenjohtajalle Kirsi Sariolle ja kaikille muille uusille ja vanhoille luottamushenkilöille.

Kiitos.

Lopuksi haluan lausua kiitokseni kuluneista kolmesta vuodesta kaikille yhteistyökumppaneille ja työkavereille. Ennen kaikkea iso kiitos teille kaikille eläinlääkäreille: teidän kanssanne ja teidän eteenne on ollut todella mukavaa tehdä töitä. Kolme vuotta on ollut kiireistä aikaa, mutta samalla erittäin mielenkiintoista ja antoisaa. Te olette hienoa porukkaa ja kanssanne on ollut kiitollista luotsata liittoa.

Omasta puolestani toivotan kaikille antoisia koulutuspäiviä ja mukavia hetkiä kollegoiden seurassa!